

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Høring: Lovgivningen som tilrettelegger for verdiskaping og innovasjon i små bedrifter: Rapportene "Konkurs og en ny start - holdninger til konkurser og konsekvenser av konkurs" og "Rettsregler, SMB og innovasjon"

Vi viser til brev av 3. september d.å. der ovennevnte rapporter ble sendt på høring. Vi viser også til telefonisk kontakt med Tone Molvær Berset der vår høringsfrist ble forlenget.

NHO mener det er meget positivt at Nærings- og handelsdepartementet, i samarbeid med Justisdepartementet og Finansdepartementet, har tatt initiativ til å få utredet hvordan næringslovgivningen påvirker verdiskapingen i små bedrifter, og hvordan regelverket kan tilrettelegges best mulig i denne forbindelse.

Vår overordnede vurdering er at rapporten om "Rettsregler, SMB og innovasjon" dessverre ikke møter de forventningene man kunne ha til den. Slik vi ser det, gir ikke rapporten grunnlag for å trekke tilstrekkelig klare konklusjoner, særlig med hensyn til hvordan regelverket faktisk virker i forhold til bedriftene. Vi frykter derfor at departementene ikke får særlig nytte av den i sin nåværende form. Ett viktig tema som nevnes i rapporten, er om det bør etableres en ny selskapsform for små bedrifter. NHO vil oppfordre til at departementet utreder hvorvidt det er grunn til å etablere en ny forenklet selskapsform ("Mikro-aksjeseskap"). I den forbindelse bør det utredes om det lar seg gjøre å etablere en slik selskapsform gjennom unntaks- og særbestemmelser til dagens aksjelov.

Ettersom vi mener rapporten om "Rettsregler, SMB og innovasjon" ikke gir grunnlag for noen klare konklusjoner, avstår vi foreløpig fra å gi ytterligere kommentarer.

Derimot mener vi at rapporten "Konkurs og en ny start..." gir en god oversikt og danner et godt grunnlag for departementenes videre arbeid med konkurs- og gjeldssaneringsreglene. Våre kommentarer til rapporten følger nedenfor:

Rapporten "Konkurs og en ny start – holdninger til konkurser og konsekvenser av konkurs"

1 Innledning

NHO er enig med Regjeringens målsetting om at Norge skal være et av verdens mest nyskapende land. Slik vi ser det, kan det gjøres mye for å legge til rette for bedrifter og mennesker med pågangsmot og skaperevne. I denne sammenheng er det også relevant å vurdere mulige endringer i konkursregelverket, og å drøfte hvorvidt "legitime" konkurser innebærer en stigmatisering som gir en uheldig begrensning av pågangsmotet.

2 Holdninger til konkurs

NHO mener rapporten oppsummerer holdningene til konkurs på en god måte, og vi har således ingen særskilte merknader til det som er inntatt i rapportens pkt. 2. Vi vil imidlertid understreke at vi i stor grad støtter næringslivets skepsis til aktører som er i ferd med å gå konkurs, og til aktører som tidligere har vært involvert i konkurser. Det er forståelig at det knyttets et visst stigma til det å gå konkurs, selv der konkursen ikke er "uærlig". Skepsisen og stigmatiseringen er naturlig, all den tid en konkurs pr. definisjon vil føre til at konkursdebitors kreditorer taper penger. Slik sett anser vi det som høyst legitimt at kreditorene er skeptiske når debitor nærmer seg konkurs, og at kreditorene har lett for å tenke kortsiktig med tanke på å sikre sine interesser mest mulig: En fugl i hånden er som kjent bedre enn ti på taket.

3 The principles and guidelines for effective insolvency and creditor rights system

Vi er enige i vurderingene som er foretatt i forhold til Norges "implementering" av Verdensbankens prinsipper, og har ingen særlige merknader til det som er inntatt i rapportens pkt. 3.

4 Juridiske konsekvenser av konkurs; EU-rapportens anbefalinger og gyldighet for Norge

I det følgende vil vi gi våre kommentarer til noen av temaene som er behandlet i rapportens pkt. 4 og 5.

4.1 Tiltak som kan motvirke konkurser

Rapporten har et større fokus på hva som kan gjøres for å unngå konkurs, enn på tiltak for å gjøre det lettere å starte på nytt etter en konkurs. NHO er enig i denne vinklingen.

Økt tilsyn/kontroll med virksomheter i økonomiske vanskeligheter

Flere av de foreslåtte tiltakene handler om å styrke tilsynet og kontrollen med virksomheter som er i økonomiske vanskeligheter, eller som tidligere har vært involvert i konkurs, jfr. rapportens pkt. 4.2.5 og 4.3.1 – 4.3.3. Vi er ikke direkte avvisende til at det kan være en fordel å innføre strengere kontroll/tilsyn med virksomheter som er i faresonen. På den annen side er det neppe formålstjenlig å innføre kostbare og byråkratiserende kontrollrutiner overfor denne gruppen, og det fremstår som vanskelig å avgjøre hvilke kriterier som skal gjelde for kriteriene for strengere kontroll.

Etter at rapporten var fremlagt, er det som kjent fremmet forslag om nye regler i regnskapsloven som vil endre kravene til innholdet i styrets årsberetning, jfr. forslagene til ny §§ 3-3 og 3-3a. De forholdene styret må rapportere om, vil være gjenstand for revisjon.

Ett av forslagene i rapporten er muligheten for å kreve at virksomheter i vanskeligheter skal knytte til seg eksterne, kompetente styremedlemmer. NHO støtter ikke slike løsninger som vil skape uklare ansvarsforhold i forhold til de valgte styremedlemmene og selskapets daglige leder. Vi er dessuten svært usikre på hvordan man tenker seg at en slik ordning skal gjennomføres i praksis; skal noen andre enn eierne (som alltid kan velge nye styremedlemmer) velge et nytt styremedlem?

Uavhengig kriserådgiver

Videre nevnes en løsning med oppnevning av en uavhengig kriserådgiver som kan fungere som en nøytral part mellom kreditorene og skyldneren. Dersom man ser for seg at dette skal være en form for tvungen løsning, er NHO kritisk til forslaget. En slik rådgiver vil medføre kostnader som vi er usikre på om partene vil være tjent med. Dersom både debitor og kreditorene frivillig ønsker å benytte en slik nøytral part, er det allerede i dag fritt frem å la seg bistå av en rekke ulike rådgivere.

Styrking av den offentlige gjeldsforhandlingen

NHO mener at de viktigste og beste forslagene i rapporten gjelder en styrking av den offentlige gjeldsforhandlingen. Det er vårt inntrykk at de uformelle og helt frivillige underhåndsakkorder benyttes i mye større grad enn offentlige gjeldsforhandlinger. Dette kan skyldes at kompleksiteten, kostnadene og reglene ved offentlige gjeldsforhandlinger til sammen medfører en høy terskel for de virksomhetene som har behov for ordningen. NHO vil således oppfordre departementene til å igangsette en utredning med sikte på å utforme en effektiv og forenklet ordning for offentlig gjeldsforhandling.

Slik vi ser det, bør det være et mål å tilby et offentlig gjeldsforhandlingsinstitutt som næringslivet har kunnskap om og tillit til, og som således blir benyttet av de fleste illikvide virksomheter. I den forbindelse bør man spesielt vurdere å involvere de fortrinnsberettigede kreditorer i forhandlingene i sterkere grad enn i dag. Som nevnt i rapporten pkt. 4.4.9 kan man i dag medta fortrinnsberettigede kreditorer i en frivillig offentlig akkord, men disse samtykker bare unntaksvis til en slik ordning. Offentlige kreditorer, som dessuten ofte er de fortrinnsberettigede, er ofte til hinder for vellykkede gjeldsløsninger. Slik vi ser det, er det helt sentralt å gjøre noe med dette dersom man ønsker gode gjeldsordninger som kan hindre (unødvendige) konkurser.

Vi støtter således anbefalingen om å vurdere endringer i så vel lovgivningen som i Skattedirektoratets retningslinjer, slik at offentlige kreditorer ikke fortsetter å være et hinder mot fornuftige gjeldsløsninger.

4.2 Tiltak for å minske stigmatisering og for å legge til rette for ny start

Informasjon om konkurser kan redusere stigmatiseringen

Vi er enige i at alle som formidler kunnskap om konkurser – inkludert NHO – i større grad kan vektlegge forhold som vil redusere stigmatiseringen av "ærlige" konkurser. Vi mener det offentlige har det primære ansvaret for denne informasjonen. På den annen side er det viktig å minne om at alle som forholder seg til bedrifter som står i fare for å gå konkurs, har en legitim

interesse i å beskytte seg selv mot økonomiske tap; vi viser her til våre kommentarer i pkt. 1.2 foran.

I pkt. 4.2.3 påpekes det at myndighetene i større grad bør gi objektiv informasjon om virksomheter som har gått fallitt, slik at allmennheten lettere får forståelsen for de bakenforliggende årsaker. Ett konkret tiltak som drøftes, er å legge innberetninger i konkursboer åpent tilgjengelige på Konkursrådets nettsider. Selv om dette kanskje er et godt tiltak, er vi usikre på om dette vil gi noen målbar effekt. Folk flest vil neppe søke å øke sin kunnskap om konkursårsaker ved å lete etter slik informasjon på Konkursrådets nettsider. Innberetningene vil mest sannsynlig være av interesse for de som er direkte berørt av konkursen, og disse vil etter dagens system enkelt kunne få konkursinnberetningene tilsendt gratis. På den annen side ser vi ikke bort fra at media kan videreformidle slik informasjon, og i så fall kan tiltaket gi en viss effekt.

Regler om tilbakesalg av konkursboets eiendeler til konkursdebitor

NHO mener det er svært viktig å motvirke "konkursrytteri" der aktører misbruker konkursreglene og derved oppnår et konkurransefortrinn i forhold til seriøse aktører som overholder regelverk og betaler sine kreditorer.

NHO mener derfor det er svært viktig at med spesielle kriterier for tilbakesalg av konkursboets eiendeler til konkursdebitor/personene som sto bak selskapet som har gått konkurs, selv om dette til en viss grad kan hindre oppstart etter en konkurs. Slike regler kan motvirke "konkursrytteri". Selv om det er viktig at mennesker med pågangsmot ikke hindres i å starte opp på nytt etter en "ærlig" konkurs, er hensyn til andre aktører/konkurrenter som driver sin virksomhet uten å misligholde kreditorenes krav, klart viktigere.

Privatpersoners mulighet til å bli kvitt næringsrelatert gjeld

Virkningen av konkurs for et aksjeselskap vil som kjent være at det likvideres, og at kreditorene ikke lenger kan fremme noen krav mot selskapet. Som påpekt i rapporten, vil imidlertid sentrale aktører i selskapet ofte ha stillet personlige garantier overfor kreditorene. Slikt ansvar kan medføre et betydelig hinder for oppstart av ny virksomhet. I enkeltmannsforetak vil det personlige ansvaret for innehaveren alltid innebære en slik begrensning.

NHO støtter rapportens anbefaling om å utrede endringer i gjeldsordningsloven, slik at personlige skyldnere etter "ærlige" konkurser raskere kan legge den næringsrelaterte gjelden bak seg.

* * *

Avslutning

Arbeidet for å utvikle et næringsvennlig lovverk som tilrettelegger for verdiskaping, er en kontinuerlig prosess som fordrer at regelverksskapere fortløpende vektlegger og tar hensyn til næringslivets interesser. NHO opplever imidlertid stadig at næringslivets interesser blir nedprioritert til fordel for andre hensyn. For oss er det derfor viktig å understreke at viljen til å skape næringsvennlig lovgivning også må medføre en vilje og evne til å legge mindre vekt på andre hensyn der det oppstår en interessekonflikt, og at slike prioriteringer må prege *alle*

beslutningsprosesser. Selv om man ønsker det, klarer man ikke å skape et sett med gode rammevilkår dersom man i en rekke *enkelt saker* fraviker næringslivets ønsker og nedprioriterer dets behov.

Vi er svært opptatt av de temaene som berøres i rapportene, og deltar derfor gjerne aktivt i departementenes videre arbeid med temaene. Vi kan således gjerne delta på møter, i arbeidsgrupper mv, for å diskutere enkeltspørsmål og -forslag som vi antar at departementene vil følge opp.

Med vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Juridisk område

Ingebjørg Harto
Avdelingsdirektør

Håvard K. Sandnes
Advokat